

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

НАУКОВИЙ ВІСНИК ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

Збірник наукових праць

Збірник засновано у 2015 році

Випуск 2, 2021
Том 2

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

НАУКОВИЙ ВІСНИК ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

Збірник наукових праць
Випуск 2, том 2, 2021
Виходить 6 разів на рік

Збірник заснований у вересні 2015 року.
Засновник: Науково-дослідний інститут публічного права.
Свідоцтво про державну реєстрацію – серія КВ № 21525-11425 Р від 08.09.2015.
Ухвалено до друку та поширення через мережу Internet
вченою радою Науково-дослідного інституту публічного права
(протокол № 3 від 18.02.2021 р.).

Збірник наукових праць «Науковий вісник публічного та приватного права» включено до переліку наукових фахових видань (Категорія «Б»), в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з юридичних дисциплін на підставі Наказу Міністерства освіти та науки України № 409 від 17.03.2020 р. (Додаток 1).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Галунько В.В. – доктор юридичних наук, професор (головний редактор); **Дрозд О.Ю.** – доктор юридичних наук, доцент (науковий редактор); **Журавльов Д.В.** – доктор юридичних наук, професор; **Козін С.М.** – кандидат юридичних наук; **Короєд С.О.** – доктор юридичних наук, доцент; **Курило В.І.** – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії аграрних наук, заслужений юрист України; **Мануїлова К.В.** – кандидат юридичних наук, доцент; **Севрук В.Г.** – кандидат юридичних наук; **Влад Вернигора** – L.L.M., BA (Hons), MA, DSocSc (Таллін, Естонія).

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію автора.
За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.
Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Н 34 Науковий вісник публічного та приватного права : Збірник наукових праць. Випуск 2. Т. 2. – К. : Науково-дослідний інститут публічного права, 2021. – 196 с.

У збірнику висвітлюються актуальні питання теорії та історії публічного адміністрування, адміністративного, конституційного, цивільного, трудового, екологічного, кримінального і кримінально-процесуального права.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів і студентів, усіх, хто цікавиться проблемами публічного та приватного права.

Адреса редакції:
Науково-дослідний інститут публічного права
03118, м. Київ, вул. Козацька, 116, к. 206, тел. (044) 228-10-31
www.nvppp.in.ua

ISSN 2618-1258 (Print)
ISSN 2618-1266 (Online)

© Науково-дослідний інститут публічного права, 2021

УДК 343.97
DOI https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.2.2.13

НІКІТІН Ю. В., ТОПЧІЙ В. В., ГРИЦЮК І. В.

ІСТОРИЧНО-ПРАВОВЕ СТАНОВЛЕННЯ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА ТА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР

HISTORICAL AND LEGAL FORMATION OF PUBLIC SECURITY AND COMBATING CRIME: UKRAINIAN AND EUROPEAN DIMENSION

Актуальність статті полягає в тому, що питання, що стосуються проблеми історично-правового становлення безпеки суспільства та протидії злочинності як на теренах України, так і в світі, мають велике значення для теорії кримінології, кримінального права, соціології, політології та правозастосовної діяльності правоохоронних органів, суду, прокуратури та громадських організацій. Проблема набуває ще більшої актуальності у зв'язку зі удосконаленням законодавства, у цій сфері. У статті досліджуються засади історично-правового становлення безпеки суспільства та протидії злочинності: український та європейський вимір. Автор аналізує існуючі погляди українських та європейських вчених на основоположні засади зародження основ безпеки в європейських країнах щодо громадян, суспільства та держави, а також законодавчі основи створення та діяльності правоохоронних органів. Показана необхідність створення поліції як спеціального органу, який протидіє злочинності та забезпечує безпеку громадян та суспільства. Показано, що безпека – це такий стан суспільних відносин, у якому можуть розвиватися здібності та реалізовуватися соціально значущі потреби та інтереси людини та громадянина, захищені від загроз його конституційним правам і свободам, матеріальним, інтелектуальним та духовним цінностям суспільства, забезпечується державний суверенітет і територіальна цілісність, функціонування конституційного устрою держави. Аналіз історико-правових аспектів генезису протидії злочинності в системі безпеки українського суспільства показав, що ступінь криміналізації суспільства в різні історичні періоди залежав від багатьох факторів: політичних, економічних, соціальних, релігійних, морально-психологічних, зміни влади, залежність української громади від різних держав (часто не лише з різними внутрішньополітичними, а й зовнішньополітичними поглядами), нерозвиненість державного управління та правоохоронних органів та громадських організацій. Необхідно розробити концепцію боротьби зі злочинністю, яка враховує фундаментальні принципи безпеки громадян, суспільства і держави, зокрема, глобалізацію економічних відносин, активізацію транснаціональної злочинності та загострення військово-політичних конфліктів. у різних частинах світу і, зокрема, біля кордонів України.

Ключові слова: *безпека, суспільство, протидія злочинності, поліція, європейський вимір.*

The relevance of the article is that issues related to the historical and legal security of society and combating crime in Ukraine and in the world are of great importance for the theory of criminology, criminal law, sociology, political science and law enforcement, courts, prosecutors and public organizations. The problem becomes even more relevant in connection with the improvement of legislation in this area. The article explores the principles of historical and legal formation of public security and combating crime:

© НІКІТІН Ю. В. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права та кримінології (Університет державної фіскальної служби України)

© ТОПЧІЙ В. В. – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, директор (Навчально-науковий інститут права Університету державної фіскальної служби України)

© ГРИЦЮК І. В. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики (Університет державної фіскальної служби України)

the Ukrainian and European dimensions. The author analyzes the existing views of Ukrainian and European scientists on the fundamental principles of the emergence of security foundations in European countries in relation to citizens, society and the state, as well as the legislative basis for the creation and operation of law enforcement agencies. The need to create a police as a special body that counteracts crime and ensures the safety of citizens and society is shown. It is shown that security is a state of social relations in which abilities can develop and socially significant needs and interests of a person and a citizen can be realized, protected from threats to his constitutional rights and freedoms, material, intellectual and spiritual values of society, state sovereignty and territorial integrity, the functioning of the constitutional structure of the state are ensured. Analysis of historical and legal aspects of the genesis of combating crime in the security system of Ukrainian society showed that the degree of criminalization of society in different historical periods depended on many factors: political, economic, social, religious, moral and psychological, change of power, dependence of the Ukrainian community on different states (often not only with different domestic political, but also foreign policy views), underdevelopment of public administration and law enforcement agencies and public organizations. It is necessary to develop a concept of combating crime, which takes into account the fundamental principles of security of citizens, society and the state, in particular, the globalization of economic relations, the intensification of transnational crime and the aggravation of military-political conflicts in different parts of the world and, in particular, near the borders of Ukraine.

Key words: *security, society, crime counteraction, police, European dimension.*

Постановка проблеми. Питання, що стосуються проблеми історично-правового становлення безпеки суспільства та протидії злочинності як на теренах України, так і в світі, мають велике значення для теорії кримінології, кримінального права, соціології, політології та правозастосовної діяльності правоохоронних органів, суду, прокуратури та громадських організацій. Проблема набуває ще більшої актуальності у зв'язку зі удосконаленням законодавства, у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами характеристики безпеки людини, суспільства, держави займалися як вітчизняні так і зарубіжні вчені: М.Х. Бунге, І.В. Платонова, М.І. Бажанов, О.М. Бандурка, І.Г. Богатирьов, В.І. Борисов, В.В Василевич, П.А. Воробей, Н.О. Гуторова, В.В. Голіна, І.М. Даньшин, Г.В. Дідківська, А.І. Долгова, О.М. Джужа, А.П. Закалюк, А.Ф. Зелінський, Л.Ф. Коженьовскі, В.В. Крутов, В.А. Ліпкан, О.М. Литвинов, М.І. Панов, Є.Л. Стрельцов, В.Я. Тацій, В.В. Топчій, В.І. Шакун та інші. Проте опубліковані дослідження торкаються окремих аспектів цієї проблеми і до цього часу зазначена проблема не знайшла свого належного вирішення.

Мета статті є дослідження історично-правового становлення безпеки суспільства та протидії злочинності в українському та європейському вимірі.

Основні результати дослідження. З прадавніх часів загроза людському існуванню тісно пов'язана із почуттям страху, що є сутністю людського життя. У міфах та легендах, метафорично узагальнюючих людські побоювання, страх показаний як явище, що відбувається у часі, просторі та громадських місцях, в яких людина ставала жертвою страху. Але разом з тим, міф, як певний зміст якоїсь ситуації, інтерпретує значення подій і допомагає їх упорядкувати, усуваючи невпевненість в собі, впоратися із життєвими проблемами, пропонує модель поведінки (герої, святі), встановлює правила суспільної поведінки [1, с. 5–6]. Історія розвитку слов'ян, греків, римлян, інків відображає вірування, ритуали, які застерігають від загроз [2, с. 11] та виокремлюють екзистенціальну потребу безпеки, яка була основою боротьби за владу, що у всьому світі ведеться у політичній, військовій та економічній сферах. Почав розвиватися інститут забезпечення безпеки політичного устрою, суспільства і людини задля всебічного задоволення їхніх інтересів і потреб.

Зародження кримінологічних ідей, зокрема в сфері безпеки, простежуються в поглядах Аристотеля (384–322 рр. до н.е.). Так, у своїй праці «Політика» він зазначає «Якщо нам відомі причини, що призводять до загибелі державних устроїв, то ми тим самим знаємо і причини, що обумовлюють їх схоронність: протилежні заходи призводять до протилежних дій» [3, с. 544], висловлюючи таким чином свої погляди на природу злочинності і покарання за злочин.

Кримінологічне значення мають погляди Томаса Гоббса (1588–1679 рр.) та Джона Локка (1632–1704 рр.), які відмічали вплив соціального середовища на формування особистості. Людина вибирає одне з двох: або безпеку і водночас абсолютне підпорядкування, або необмежену

свободу і анархію та пов'язану з цим постійну загрозу для свого життя. Повсякденний стан однак не є періодом повної атомізації осіб. У праці «Досвід про людський розум» Дж. Локк обґрунтовує необхідність встановлення для всіх однакових правил життєдіяльності, які б забезпечувались правосуддям з метою запобігання злочинів. Антигромадська поведінка людини створюється шляхом міркувань та соціальних зв'язків особи, які, на її погляд, забезпечать осоисту безпеку та оточуючих. Всі людські дії є обумовленими, визначаються необхідністю, тобто можливе і їх причинне пояснення. На цих поглядах почав базуватися соціологічний напрямок кримінології.

Що ж стосується появи інституту безпеки на теренах сучасної України, то він припадає на X–XIII ст.. Територія Русі стає місцем зіткнення трьох великих етнічних масивів: племен, які прийшли з євразійських степів, Північно-Західної Європи, та корінної трипільської культури. У цих поселеннях відбувалися сутички, бо одні завойовували місця для проживання, а інші – місцеве населення, боронили себе і майно [4, с. 36–46; 5, с. 12–13, 33–39]. Для забезпечення безпеки розрізнені руські феодали починають об'єднуватись навколо Києва. Участь у забезпеченні спільної безпеки, ведення мирних посольських переговорів із сусідами, забезпечення збору податків та врегулювання при цьому питань безпеки підданих дає підстави вважати, що суспільство Київської Русі не тільки усвідомлювало необхідність забезпечення своєї безпеки (зовнішньої і внутрішньої), а й здійснювало певні дії задля забезпечення безпеки свого князівства [6, с. 254–268; 7, с. 204].

Наступним кроком у забезпеченні безпеки Київської Русі став договір з Візантією 944 р. В цьому «клятвенно-верительном тексте» Русь підтвердила свій політичний і торгівельний статус у Візантії, заручилась союзницькими стосунками у протидії загарбницьким намірам з боку інших держав, здобула офіційне визнання свого впливу на Північних берегах Чорного моря, а також у гирлі Дністра.

Аналіз правових норм цього періоду і, зокрема, поняття «злочину» дають підстави вважати, що в його визначенні існувала низка особливостей. Так, у «Руській правді» злочин носить назву «обиды», і злочином було заподіяння матеріальної, фізичної чи моральної шкоди. Значної різниці в той період між цивільною і кримінальною провиною не існувало, і тому будь-яка провина, яка підпадала під їх ознаки, в звичаєвому праві вважалася злочином [8, с. 120–121]. Злочини в «Руській правді» та інших правових пам'ятках X–XII століть, в плані нашого дослідження, можна поділити на види:

1. Злочини проти княжої влади (серед них особливе місце посідають діяння, пов'язані із організацією повстань, а також участю в повстаннях проти князя).

2. Злочини, пов'язані з порушенням васальної вірності.

3. Злочини проти особи (життя і здоров'я), серед них вбивство в сварці і вбивство при розбої. Нанесення побоїв вважалось більш тяжким злочином, ніж нанесення ран зброєю.

Виконання судових рішень князя та дотримання правопорядку здійснювалось князівською дружиною. Дружини виконували роль охорони князя, порядку, дотримання князівських розпоряджень і виконання рішень князівського суду. Вони стежили за «смердами» і «народним ополченням» [9, с. 86–87]. Таким чином законодавство в першу чергу захищало князя, його безмежну владу, а вже потім підданих.

Наступним періодом у розвитку правових засад безпеки українського суспільства можна вважати XIV – першу половину XVII століть. У цей період у Західній та Східній Європі проходить активний процес створення національних держав, що зумовлює подальший соціально-економічний розвиток кожної країни, а також зародження відповідних владних структур і заходів щодо забезпечення безпеки громади та державності.

Що стосується Європейських країн, то основи безпеки формувалися з початку XIII ст. в документах про заснування міст. В них, зокрема визначалися види злочинів, за які злочинця судив війт, а іноді і види покарання, які той міг призначати. Безпеку громадян і суспільства здійснювала муніципальна поліція, до якої входили правоохоронні органи та міські управління. Правовою основою їх діяльності було муніципальне право. Імунітет, що надавався містам засновницьким актом, створював з них окрему судову область із своїми власними установами. Так, наприклад у 1342 р. привілей Казимира Великого (король Польщі у 1333–1370 рр.) надав право міській раді Кракова приймати судові рішення (iudicium bannitum), які стосувалися: 1) запису боргових зобов'язань та заборгованості; 2) заснування товариств; 3) укладення та виконання угод купівлі-продажу; 4) надання гарантії поділу, уповноважень, призначення представників; 5) справ щодо вексельних і кредитних; 6) встановлення цін; 7) встановлення та пильнування мір та ваг; 8) заповітів; 9) справ опіки над сиротами; 10) юрисдикції щодо іноземних купців; 11) прийо-

му громадян; 12) пильнування за порядком в місті; 13) фіскальна політика; 14) штрафування; 15) укладення договорів між містами; 16) створення статутів [10]. Магдебурзьке право запроваджувало нові підходи до повинності (частина натуральних зборів з міського населення замінювалася на грошові збори з торгівлі та промислів). Міста формально виходили з-під юрисдикції королівських чи великокнязівських намісників. Їх компетенція переходила до призначеного урядом війта, який ставав тепер на чолі магістрату – органу міського самоврядування. Врегулювання правових стосунків між Польсько-Литовськими князями і Київською Руссю здійснювалось завдяки литовсько-руським соймам (1401, 1413, 1446, 1566 рр.), що безперечно вплинуло на розвиток права в Київській Русі. Сойми знайшли своє відображення в кодексі шляхетського права – «Литовському статуті». На українських землях при магістраті вводилися дві колегії: – лаву (суд у кримінальних справах) і раду (адміністративний орган і одночасно суд у цивільних справах). Протягом XIV–XV ст. Магдебурзьке право одержали Львів (1356 р.), Кам'янець (1374 р.), Санок (1389 р.), Луцьк (1432 р.), Кременець (1438 р.), Житомир (1444 р.), Київ (1494–1497 рр.).

У XV ст. об'єднання навколо Москви супроводжувалося реорганізацією адміністративно-господарського апарату колишніх удільних князівств, створенням централізованої державної системи управління, кодифікацією загальноросійського феодального права (Судєбник 1497 р.), військовими та фінансовими реформами.

В середині XVI ст. основою оновленого державного апарату, який опікувався безпекою громади стали військові й адміністративні органи Запорізької Січі. Найвищим органом влади вважалась Військова (Генеральна) рада, яка вирішувала найважливіші політичні, військові і господарські питання. Судочинство здійснювалось Генеральним Судом, який застосовував так зване «Козацьке право». Воно ґрунтувалося на звичаєвому праві та вже відомих на той час нормах «Руського права», Статуту Великого князівства Литовського 1529 р., Статуту 1588 р. тощо [11, с. 1–19, 209–239, 442–459; 12, с. 118].

Відтак на теренах України (Лівобережжі та Правобережжі) почало існувати справжнє розмаїття законодавств. Поряд з Литовським статутом, який, на думку І. Яремко та О. Гуржія, увібрав у себе поточне законодавство, постанови судів, звичаєве право Литви, України, Росії, Німеччини [13, с. 146], діяло Магдебурзьке право та похідне від нього Хелмінське право (від назви міста Хелма – Холма) [14, с. 437–438]. З 1730 р. в Україні у судочинство була впроваджена «Інструкція» гетьмана Д. Апостола, в основі якої лежали Литовський статут і Магдебурзьке право. Статут визнавався головним кодексом при розгляді цивільних і кримінальних справ.

Види покарань були досить різноманітні. Серед них: безпека короля чи пана (замах на життя, бунт, зрада, допомога ворогам); проти релігії (богохульство, відступництво, перехід у єресь, чародійство); проти майнової недоторканості можновладців (грабунки, підпали, розбій, крадіжка, пошкодження чужого майна); проти життя і тілесної недоторканості особи (вбивство, безчестя, образа, наклеп) тощо. З одного боку, покарання передбачало відшкодування збитків, а з іншого – караність за злочин та страх для інших [15, с. 456–457].

У кінці XVIII ст. правобережжя України увійшло до складу Російської імперії, і всі правовідносини почали врегульовуватися царськими грамотами й «іменними» указами, постановами сенату та інших вищих органів влади. Значну роль в історії законотворчості відіграло «Соборное Уложение» 1649 р., яке мало двадцять п'ять глав, що визначили значне коло питань стосовно державної влади та її захисту, судочинства, кримінального і цивільного права, фінансів тощо.

Протидії злочинності була присвячена глава XXI «О разбойныхъ и о татиныхъ делахъ», де в статтях 1, 3 визначено державний орган «Разбойный Приказъ», який «въдать» «разбойныя и убійственныя и татиныя дъла» і якому були підлеглі у забезпеченні правопорядку Губні Старости, «целовальники» і в окремих випадках Воєводи та приказні люди [16, с. 280]. У 1718 р. для протидії злочинності створено поліцію. Наше дослідження дає підстави говорити, що під терміном «поліція» у XVIII – XIX ст. розуміли певний виконавчий поліцейський персонал та поліцейські установи, які охороняли життя, здоров'я, майно, суспільний порядок та публічну безпеку.

Наступним кроком у розбудові поліцейської системи було створення у 1721 р. Московської поліцмейстерської канцелярії, яка «рождает добрые порядки и правоучения… препятствует дороговизне… производит чистку на улицах и в домах… предостерегает все приключившиеся болезни…призирает нищих, больных, увечных и прочих неімущих … защищает вдовиц, сирот и чужестранных по заповедям Божьим … воспитывает в целомудренной чистоте и честных науках…» [17, с. 172]. При канцелярії почав діяти орган політичної поліції – Тайна канцелярія. Розроблено функції і компетенції поліції на місцевому, губернському рівні: у 1775 р. засновано «Учреждение для управления губернией», а в 1772 р. – «Устав благочиния». З цього часу інсти-

тут поліції поділявся на чотири підрозділи: виконавчу поліцію, поліцію безпеки, поліцію благополуччя, господарську поліцію. У цей період формується поліцейське право, яке досліджували І. Платонов (проф. Харківського університету), М. Бунге (проф. Київського університету).

На розвиток науки про безпеку значний вплив справили також праці зарубіжних вчених, зокрема Іогана Г.Г. фон Юсті, Й. фон Зонненфельса, Я.Ф. фон Більфельда, Н. Деламара, А.-Ж. дю Плессі Рішельє, Д. Неттельбладта, І. Локценія, Ш.Л. Монтескьє, Т. Мора, Л.А. Мураторі.

На основі аналізу праць науковців можна стверджувати, що в XIX ст. під поліцейським правом розуміли внутрішнє державне управління, яке передбачало не тільки заходи з охорони порядку та безпеки, а й із забезпечення подальшого розвитку матеріальних благ і духовних цінностей суспільства [18, с. 77].

Варто зазначити, що на розвиток вітчизняних теоретичних засад протидії злочинності та безпеки суспільства, на зростання ролі поліцейського апарату значний вплив мав і зарубіжний досвід. Так, зокрема, в Англії ще у XVIII ст. при Парламенті був створений орган (Parliamentary Boards), який забезпечував успішну діяльність поліції через аналіз знань про життя громадян.

У Франції на рівні з міністерством внутрішніх справ уперше в світі була започаткована політична поліція, яка займалася розкриттям змов проти уряду, запобіганням незадоволенню народу діями влади.

У Німеччині поліція поділялась на державну та громадську. Громадська поліція створювалась у тих містах, де нараховувалось не менше 1500 мешканців, і захищала інтереси громади. Очолював її бургомістр. Державна поліція опікувалась протидією злочинності на всій території Німеччини.

Отже, в багатьох європейських державах у XIX ст. також була визнана необхідність створення поліції як спеціального органу, який протидіє злочинності та забезпечує безпеку громадян та суспільства.

Висновок. Можна наголосити, що безпека – це стан суспільних відносин, при якому можуть розвиватися здібності та реалізовуватися соціально значимі потреби й інтереси людини і громадянина, захищені від загроз його конституційні права та свободи, забезпечуються матеріальні, інтелектуальні та духовні цінності суспільства, державний суверенітет і територіальна цілісність, функціонування конституційного устрою держави.

Аналіз історичних і правових аспектів генезису протидії злочинності в системі безпеки українського суспільства засвідчив, що ступінь криміналізації суспільства в різні історичні періоди залежав від багатьох факторів: політичних, економічних, соціальних, релігійних, морально-психологічних, змінюваності влади, залежності української громади від різних держав (часто не тільки з різними внутрішньополітичними, але й зовнішньополітичними поглядами), нерозвиненості державного управління і правоохоронних органів та громадських організацій.

Необхідно розробити концепцію протидії злочинності, в якій врахувати основоположні засади безпеки громадян, суспільства та держави, зокрема глобалізацію економічних відносин, активізацію транснаціональної злочинності та загострення воєнно-політичних конфліктів у різних куточках світу і, в тому числі, поблизу кордонів України.

Принципи забезпечення безпеки – це основоположні, керівні ідеї і засади забезпечення безпеки правовими методами. Вони безпосередньо впливають на всю систему безпеки – суб'єкти, засоби, структуру, кадри, процес забезпечення безпеки, запобігання небезпечному стану (криміналізації суспільства).

Список використаних джерел:

1. Bellinger G.J. Leksykon mitologii. Mity ludow i narodow swiata. Warszawa : MUZA SA, 2003. C. 5–6.

2. Korzeniowski L.F. Podstawy nauk o bezpieczenstwie. Wydanie II. Warszawa : Difin, 2017. C. 11.

3. Аристотель. Политика : Соч. в 4-х томах. Т. 4. С. 544.

4. Грушевський М.С. Історія України-Руси : в 11 т. / М.С. Грушевський; (редкол. : П.С. Сохань (голова) та ін.). К. : Наукова думка, 1991–1998. (Пам'ятки історичної думки України). Т. 1: До початку XI віка. 1991. 736 с.

5. Історія України / [кер. автор. кол. Ю. Зайцев]. [2-е вид., зі змін.] Львів : Світ, 1998. 488 с.

6. Памятники Русского права / (под. ред. С.В. Юшкова). Вып. 1 : Памятники права Киевского государства. X–XII вв. / (сост. А.А. Зимин). М. : Госюриздат, 1952. 287 с.

7. Menander Protector. Fragmenta Historicorum Graecorum, vol. 4. Parisiis,editore Ambrosio Firmin Didor [Menander] P. 204.

8. Юшков С.В. История государства и права СССР : 4-е изд. М. : Госюриздат, 1961. Ч. 1. 680 с.

9. Владимирский-Буданов М.Ф. Обзор истории руського права : 5-е изд. СПб. Киев : Н.Я. Оглоблин, 1907. 694 с.

10. Bogucka M., Samsonowicz H. : Dzieje miast I mieszczanstwa w Polsce przedrozbiorowej. Wroclaw : Zaklad Narodowy imienia Ossolinskich, 1986, s. 63.

11. [Акронім] А. Д-ский. Система карательных мер в Запорожье. Киевская старина. 1893. Т. 40. Январь. С. 1–19; февраль. С. 209 – 239; март. С. 442–459.

12. История государства и права Украинской ССР : в 3 т. / ред. кол. : Б.М. Бабий (гл. ред.) и др. К. : Наукова думка, 1897. Т. 1 / авт. тома Бабий Б.М., Гончаренко В.Д., Греков И.А. и др. / 1987. 317 с.

13. Гуржій О.І. Українська козацька держава в другій половині XVII – XVIII ст.: кордони, населення, право. К. : Основи, 1996. 222 с.

14. Юшков С.В. История государства и права СССР: (учебник) / 2-е изд., дополн. и перераб.). М.: Юрид. изд., тип. Кр. Пролетарий, 1947. Ч. 1. 767 с.

15. Теличенко И. Очерк кодификации малороссийского права до введения Свода Законов. *Киевская старина*. 1888. № 9. С. 456–457.

16. Уложеніе государя, царя и великого князя Алексъя Михайловича. [Перепечатано изъ полного собранія законовъ]. М. : Государственная типографія, 1913.

17. Безопасность России. Правовые, социально-экономические и научно-технические аспекты: Безопасность и устойчивое развитие крупных городов / гл. ред. К.Б. Норкин. М. : МГФ, Знание, 1998. 496 с.

18. Міжнародна поліцейська енциклопедія : у 10 т. / від. ред.. Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. К. : Ін Юре, 2003. Т. 1 : Теоретико-методологічні та концептуальні засади поліцейського права та поліцейської деонтології. 2003. 1232 с.

ЗМІСТ

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

ФРАНЦУЗ А. Й., ГАРЯГА О. О. ІНСТИТУТ МИРОВИХ СУДДІВ У СИСТЕМІ ПРАВОСУДДЯ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ПІСЛЯ СУДОВОЇ РЕФОРМИ 1864 РОКУ……3

ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

БАБИЧ І. С. ПРОТИПРАВНІСТЬ ДІЙ ГУ ПФУ ПО ЗМЕНШЕННЮ ВІДСОТКОВОГО ЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ПРИЗНАЧЕНОЇ ПЕНСІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗА ВИСЛУГУ РОКІВ ДО 70% ВІД ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ З 01.01.2018 РОКУ……7

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

БАЩУК О. ПРАВОВИЙ СТАТУС ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ……13

ГОРЯЧЕНКО Р. І. «КАДРОВА ФУНКЦІЯ», «КАДРОВА СТРАТЕГІЯ», «КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»: ЗМІСТ ПОНЯТЬ ТА ЇХ СПІВВІДНОШЕННЯ ІЗ «КАДРОВОЮ ПОЛІТИКОЮ В ОРГАНАХ ПОЛІЦІЇ»……18

ДАНИЛЮК А. В. РОЛЬ ТА МІСЦЕ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В СИСТЕМІ СУБ'ЄКТІВ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА БЕЗПЕЧНІСТЮ ТА ЯКІСТЮ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ……26

ІЛЬЧИШИН Н. В. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОКРЕМИХ СУДОВИХ ПРОЦЕДУР У АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОВАДЖЕННІ (НА СТАДІЇ ПІДГОТОВЧОГО СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ)……31

КАЗЬМІНА-ВОРОНЕЦЬ Я. С. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ «ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ» В СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ……38

ПРИТОЛЮК Н. М. ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В УКРАЇНІ: АДМІНІСТРАТИВНА СУТНІСТЬ……46

РОЇК В. А. СТРУКТУРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: СУЧАСНЕ РОЗУМІННЯ……52

ТОПЧІЙ В. В., БОДУНОВА О. М. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ……57

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

АНІСТРАТЕНКО Ю. І., ГРИЦЮК І. В. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЇ ОБВИНУВАЧЕННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ……63

КОВАЛЕНКО А. В. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ-ГЕРОНТОЛОГА……68

НІКІТІН Ю. В., ТОПЧІЙ В. В., ГРИЦЮК І. В. ІСТОРИЧНО-ПРАВОВЕ СТАНОВЛЕННЯ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА ТА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР……74

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

МАКСИМЕНКО А. С. ОСОБЛИВОСТІ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ ЩОДО ОКРЕМОЇ КАТЕГОРІЇ ОСІБ 80

ТАРАСЕНКО О. С. СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ ОЗНАКИ ОСІБ ТА ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ОБІГОМ ПРОТИПРАВНОГО КОНТЕНТУ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ..... 87

ТРАЧ С. С. КОНЦЕПЦІЯ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 93

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

ВАСЬКІВСЬКИЙ О. П. ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я МВС ЯК СУБ'ЄКТІВ МЕДИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЧЛЕНІВ СІМЕЙ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ 100

ВИСКАРКА Т. В. КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ ШАХРАЙСТВА У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ БАНКІВСЬКИХ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ..... 105

ВІТЮК Д. Л. ГРОМАДСЬКІСТЬ У МІЖНАРОДНОМУ МЕХАНІЗМІ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ..... 111

КАЙДАШ О. Ю., ГРОХОЛЬСЬКИЙ В. П. СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ..... 115

КОЛОСОВА М. С. ҐЕНЕЗА РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ СУДУ..... 121

МАНЖУЛА А. А. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ТА СУДУ ЩОДО ПРИТЯГНЕННЯ ВИННИХ ОСІБ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО..... 126

МАТЮЩЕНКО С. С. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ..... 130

МРАЧКО І. М. ОСОБЛИВОСТІ КАР'ЄРНОГО РОСТУ ПРАЦІВНИКІВ СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ..... 136

МУДРА О. М. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СУБ'ЄКТІВ ПРАВА ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ..... 141

НЄБИТОВА Н. Ю. ВИДИ ТА НАПРЯМИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ДЕРЖАВНИМИ ТА ГРОМАДСЬКИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ..... 148

ОЛІЙНИК В. І. РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ ЗА ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ..... 155

РЕЙНГОЛЬД А. В. КРИМІНАЛІСТИЧНА ПРОФІЛАКТИКА У ПРОВАДЖЕННЯХ ЗА ФАКТАМИ ВЧИНЕННЯ ШАХРАЙСТВА В ІНТЕРНЕТ-КОМЕРЦІЇ 162

РЕКУН С. С. ДЕРЖАВНІ ГАРАНТІЇ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ 168

РОДИГІН А. С. ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ..... 173

СІРОТОВ О. А. ДЖЕРЕЛА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ТА МІСЦЕ СЕРЕД НИХ НОРМ ТРУДОВОГО ПРАВА 180

ШКОДА В. М. ПОНЯТТЯ І ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ..... 185

CONTENTS

THEORY AND HISTORY OF STATE AND LAW; HISTORY OF POLITICAL AND LEGAL DOCTRINES

FRANTSUZ A. Y., HARIAHA O. O. INSTITUTE OF MAGISTRATES' COURTS IN THE JUSTICE SYSTEM OF THE RUSSIAN EMPIRE AFTER THE JUDICIAL REFORM OF 1864.....3

LABOR LAW; SOCIAL SECURITY LAW

BABYCH I. S. THE PRECEDENT CHARACTER OF THE DECISIONS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS FOR UKRAINE.....7

ADMINISTRATIVE LAW AND PROCDURE; FINANCIAL LAW; INFORMATION LAW

BASHCHUK O. LEGAL STATUS AND FEATURES OF ACTIVITY DISTRICT POLICE OFFICERS IN UKRAINE.....13

HORIACHENKO R. I. "HUMAN RESOURCES FUNCTION", "HUMAN RESOURCES STRATEGY", "HUMAN RESOURCING»: "CONTENT OF THE CONCEPTS AND THEIR CORRELATION WITH" HUMAN RESOURCES POLICY "IN THE POLICE BODIES.....13

DANYLIUK A. V. THE ROLE AND PLACE OF THE EXECUTIVE AUTHORITIES IN THE SYSTEM OF SUBJECTS OF STATE CONTROL OVER THE SAFETY AND QUALITY OF FOODSTUFFS.....21

ILCHYSHYN N. V. PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION OF CERTAIN JUDICIAL PROCEDURES IN ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS (AT THE STAGE OF PREPARATORY JUDICIAL SESSION).....26

KAZMINA-VORONETS YA. S. STATE POLICY OF UKRAINE REGARDING THE IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN GREEN COURSE IN AGRICULTURE OF UKRAINE AS AN OBJECT OF ADMINISTRATIVE LAW.....38

PRYTOLIUK N. M. PREVENTION OF DOMESTIC VIOLENCE IN UKRAINE: ADMINISTRATIVE ESSENCE.....46

ROIK V.A. STRUCTURE OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE: MODERN UNDERSTANDING.....52

TOPCHII V. V., BODUNOVA O. M. DIGITAL TRANSFORMATION AS AN OBJECT OF PUBLIC ADMINISTRATION.....57

CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY; CRIMINAL EXECUTIVE LAW

ANISTRATENKO YU. I., HRYTSIUK I. V. PECULIARITIES OF THE IMPLEMENTATION OF THE FUNCTION OF ACCUSATION IN THE CRIMINAL PROCEEDINGS OF UKRAINE.....63

KOVALENKO A. V. CHARACTERISTICS OF THE PERSONALITY OF A CRIMINAL GERONTOLOGIST.....68

NIKITIN YU. V., TOPCHII V. V., HRYTSIUK I. V. HISTORICAL AND LEGAL FORMATION OF PUBLIC SECURITY AND COMBATING CRIME: UKRAINIAN AND EUROPEAN DIMENSION.....74

CRIMINAL PROCEDURE AND FORENSIC SCIENCE; LEGAL EXPERTISE; OPERATIVE INVESTIGATIVE ACTIVITY

MAKSYMENKO A. S. FEATURES OF SUSPICIOUS REPORT SEPARATE CATEGORY OF PERSONS.....80

TARASENKO O. S. SOCIO-DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF PERSONS AND CRIMINAL GROUPS WHO COMMIT CRIMINAL OFFENSES RELATED TO THE CIRCULATION OF ILLEGAL CONTENT ON THE INTERNET.....87

TRACH S. S. CONCEPT OF METHODS OF INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENSES IN THE FIELD OF ECONOMIC ACTIVITY.....93

ACTUAL ISSUES OF JURISPRUDENCE

VASKIVSKYI O. P. PECULIARITIES OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF HEALTH CARE INSTITUTIONS OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS AS SUBJECTS OF MEDICAL CARE FOR FAMILY MEMBERS OF POLICE OFFICERS.....100

VYSKARKA T. V. CRIMINALISTIC CHARACTERISTICS AS AN ELEMENT OF THE METHODS OF INVESTIGATING FRAUD IN THE FIELD OF THE USE OF BANKING ELECTRONIC PAYMENTS.....105

VITIUK D. L. PUBLICITY IN THE INTERNATIONAL CRIME PREVENTION MECHANISM.....111

KAIDASH O. YU., HROKHOLSKYI V. P. SYSTEM OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL ENFORCEMENT OF IMPLEMENTATION OF DECISIONS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS.....115

KOLOSOVA M. S. THE GENESIS OF THE DEVELOPMENT OF LEGISLATION IN THE FIELD OF LEGAL REGULATION OF THE WORK OF COURT EMPLOYEES.....121

MANZHULA A. A. PRINCIPES JURIDIQUES DES ACTIVITÉS DES ORGANES D'APPLICATION DE LA LOI ET DE LA COUR CONCERNANT LA TENUE DES PERSONNES COUPABLES À LA RESPONSABILITÉ ADMINISTRATIVE POUR VIOLENCE DOMESTIQUE.....126

MATIUSHCHENKO S. S. FORMS AND METHODS OF PERSONNEL TRAINING FOR THE ARMED FORCES OF UKRAINE.....130

MRACHKO I. M. PECULIARITIES OF CAREER GROWTH OF EMPLOYEES OF INVESTIGATIVE DIVISIONS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE.....136

MUDRA O. M. FORMATION OF THE SYSTEM OF LAW SUBJECTS OF LEGISLATIVE INITIATIVE.....141

NIEBYTOVA N. YU. TYPES AND DIRECTIONS OF INTERACTIONS OF NATIONAL POLICE AUTHORITIES WITH STATE AND PUBLIC INSTITUTIONS IN THE FIELD OF COMBAT HUMAN TRAFFICKING.....148

OLIINYK V. I. DEVELOPMENT OF THE SYSTEM FOR PROTECTING STATE SECRETS DURING UKRAINE'S INDEPENDENCE.....155

REINHOLD A. V. FORENSIC PREVENTION IN PROCEEDINGS FOR FRAUD IN INTERNET COMMERCE.....162

REKUN S. S. STATE GUARANTEES OF SOCIAL PROTECTION OF EMPLOYEES OF POLICE INVESTIGATIVE UNITS.....168

RODYHIN A. S. LEGAL REGULATION OF OPERATIONAL AND INVESTIGATIVE SUPPORT FOR COVERT INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIVITIES.....173

SIROTOV O. A. SOURCES OF LEGAL REGULATION OF WORKING HOURS OF POLICE OFFICERS AND THE PLACE OF LABOR LAW NORMS AMONG THEM.....180

SHKODA V. M. THE CONCEPT AND LIST OF TASKS FOR SOCIAL PROTECTION OF EMPLOYEES OF CUSTOMS AUTHORITIES IN UKRAINE 185

НАУКОВИЙ ВІСНИК ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

Випуск 2, 2021
Том 2

Відповідальний за випуск – В.В. Галунько

Науковий редактор – О.Ю. Дрозд

Коректори: Я.І. Вишнякова, Н.В. Пірог

Комп'ютерне верстання – С.Ю. Калабухова

Підписано до друку 19.02.2021. Формат 70х100/16.
Обл.-вид. арк. 20,75. Ум.-друк. арк. 15,92.
Наклад 300 прим. Зам. № 0721/237.

Надруковано: ТОВ «Видавничий дім «Гельветика»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6424 від 04.10.2018
Україна, 65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Тел. +38 (048) 709 38 69,
+38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua